

GAN JAU VISS BŪS FORŠI

Režisores Ināras Sluckas jauniestudējums *Intīmās dzīves* Nacionālajā teātrī cenšas iekļauties tā dēvētajā gudrās izklaides nišā, taču atduras pret autora liekvārdību un situāciju paredzamību **Teksts Atis Rozentāls**

Nu jau diezgan tālajā 2000. gadā britu žurnāls *The Stage* rīkoja lasītāju aptauju par tūkstošgades ievērojamāko teātra mākslinieku. Pirmajā vietā ierindojās Viljams Šekspīrs, savukārt otrajā – Noels Kovards. Latvijas teātra vidē šis dramaturgs un komponists, kurš sava laika sabiedrībā bijis imponanta un ekscentriskā figūra, nekad nav bijis pārāk pieprasīts, lai arī viņa ziedu laikos Kovardam piemītusi Vestendas un Brodvejas modes noteicēja slava. Arī jaunais Ināras Sluckas iestudējums parāda riskus, ar kuriem ir jāskatās inscenētājam, Kovarda dramaturģiju iestudējot mūsdienās.

SLAVAS ZENĪTĀ

Latvijas Nacionālā teātra iepriekšējā sastāpšanās ar šo autoru ir bijusi visai traumatiska – tieši Kovarda lugas *Jestrais spoks* iestudējums Ūlģerta Krodera režijā 1998. gadā bija viens no diviem iemesliem, lai kritiķe Silvija Radzobe radītu vienu no kانونiskākajiem recenziju virsrakstiem latviešu teātra kritikas vēsturē: «Ārprāts – augšā, ārprāts – apakšā».

Kovarda luga, kas tagad nonākusi Nacionālajā teātrī ar nosaukumu *Intīmās dzīves*, Latvijas profesionālajā teātrī iestudēta, šķiet, trešo reizi, ja vien nav kāds vēstures dzīlēs pagalam nogrimis skatuves variants. Teātra kritiķe Baiba Kalna, rakstot par Leonīda Beļavskā un Mihaila Borovkova iestudējumu *Intīmā komēdija* 1996. gadā pašreizējā Mihaila Čehova Rīgas Krievu teātrī, trapīgi secinājusi, ka «lugas darbības pavērsieni ir paredzami, neparedzami ir tās dialogi, ekscentriskie spriedumi un tēlu uzvedība». Savukārt Edīte Tišheizere anotācijā par Liepājas te-

ātra iestudējumu *Privātās dzīves* 2003. gadā Valda Lūriņa režijā norāda: «Kovards savās komēdijās iz augstākās sabiedrības dzīves palaikam parupju farsu savienoja ar dziļiem psiholoģiskiem zemtekstiem.»

Kovarda teksts 1930. gadā, kad to iestudēja pirmoreiz, bija izaicinošs. Pirmizrādē spēlēja viņš pats, savukārt otrā vīrieša lomā Vestendā pirmos lielos panākumus karjerā guva Lorenss Olivjē. Dzīvē pats Kovards, būdams homoseksuāls, nonāca dažādās tenkās (piemēram, Marlona Brando mīlas partneru sarakstā), tomēr 1970. gadā saņēma bruņinieka titulu no karalienes Elizabetes II. Kovarda biogrāfija parāda viņa milzīgo ražīgumu – viņš rakstīja lugas un dziesmas, spēlēja lomas teātrī.

IZRĀDE CITAS VIETĀ

Intīmās dzīves Nacionālā teātra repertuārā parādījās pēkšņi, aizstājot iepriekš izsludināto Justīnes Kļavas lugu Gata Šmita režijā *Piejūras detektīvs*, kam pirmizrāde bija paredzēta akurāt 30. aprīlī – *Intīmo dzīvu* pirmizrādes dienā ar daudz plašāku aktieru ansambli. Tagad uz lielās skatuves nonākusi komēdija četriem aktieriem, kas neprasa milzīgus kapitālieguldījumus un arī režisora izdomu ne, jo tajā nav specefektu. Scenogrāfe Marija Ulmane izveidojusi telpu, ko var izmantot gan kā divas blakus esošas viesnīcas istabas ar balkona durvīm sānos, gan kā dzīvokli Parīzē, iesaistot otrā plāna aktierus visai neveiklā mēbeļu pārvietošanā otrā cēliena vidū, kad lugā sākas trešais cēliens. Daži Kristīnes Abikas kostīmi balansē uz ekstravagances robežas, piemēram, Eliota pidžamas bikses.

Tomēr šāda luga prasa labu humora izjūtu un spēju noturēt skatītāja uzmanību arī tad, ja sižeta līmenī diezgan drīz viss kļūst skaidrs. Ja aktieri aizraujas un paši

■ Cietuši neveiksmi jaunajās attiecībās, Ivara Kļavinska un Evijas Krūzes varoņi Eliots un Amanda (priekšplānā) cenšas atjaunot vecās, tomēr rakstura dēļ ātri vien saiet ragos, šausminot Līgas Zeļģes Sibillu un Aināra Ančevska Viktoru (aizmugurē). Foto - Agnese Zeltiņa

iedegas par izrādi, arī diezgan vienkāršo Kovarda stāstu varētu apaudzēt ar raksturu krāsām un asprātīgiem risinājumiem. Pašreizējā versijā četri labi aktieri godprātīgi izdara, kas darāms, bet dzirkstis starp viņiem nešķīlas pat tad, kad tās sprakstēt sprakst lugā. Piemēram, ir izdomāta šķietami asprātīga aina, kurā jau tuvu izrādes beigām abi pāri cenšas savstarpēji laipni (tomēr ar attieksmi) pasniegt viens otram paplāti ar kafijas traukiem un piederumiem. Visi četri sež rindā, paplāte ceļo no vienas puses uz otru un atpakaļ un laikam taču vajadzētu būt smieklīgam veidam, kādā visa šī darbības ķēde norisinās. Taču zāle nesmejas, bet pacietīgi gaida, kad šī neveiklā epizode beidzot būs galā.

GRŪTI NOTICĒT KAISLEI

Režisore Ināra Slucka neļauj skatītājam faktiski nevienu minūti ļauties ilūzijai, ka divi izveidojušies laulātie pāri savā pirmajā medusmēneša dienā varētu būt

kaut nedaudz laimīgi un saderīgi. Ivars Kļavinskis Eliota lomā uzskatāmi demonstrē, ka Līgas Zeļģes Sibilla viņu kaitina, tāpat kā Aināra Ančevska Viktors ļoti drīz izved no pacietības Evijas Krūzes Amandu. Problēma ir tajā, ka grūti tā īsti noticēt arī Eliota un Amandas atmodinātajai kaislei, kas savukārt izvēršas tikpat toksiskās attiecībās kā tās, kas beidzās ar abu pirmo šķiršanos.

Kovardam, lugu rakstot 1930. gadā, attiecību modelis, kurā viens otram mēdz arī iesist, šķiet tikpat organisks kā Rūdolfam Blaumanim 1901. gadā, *Skroderdienās Silmačos* ierakstot Pindaka un Pindaciņas attiecības, ko mūsdienu jaunākā paudze diagnosticē kā nepieņemamu vardarbību ģimenē. Ivara Kļavinska un Evijas Krūzes duetā kaislība tiek spēlēta, taču tā ir tehniski spēlēta – ar tekstu, darbību, izspūrušiem matiem utt. Tomēr aktieriem trūkst tās aizrautības pakāpes, lai mēs patiešām noticētu, ka kaisle gan ir nedaudz

bīstama, tomēr īsta. Šajā ziņā Evija Krūze šķiet mazliet tuvāk mērķim. Par zināmu mulsumu, Ivaram Kļavinskim pašam mēģinot formulēt, ko un kādā izrādē viņš spēlē, liecina aktiera teiktais žurnālistei Baibai Kuškei Latvijas Radio sižetā: «Man jau liekas, ka šis tomēr vairāk ir tāds izklaides gabals. Viegla paskatīšanās uz attiecību peripetijām, uz cilvēku vājībām, un, ja kādu brīdi ir smieklīgi, varbūt var nedaudz arī pasmieties. Mēs gan nepretendējam uz tādu kārtīgu komēdiju, šoreiz uz to kārts nav likta, bet, ja kāds ies mājās un šī izrāde būs viņu uzrunājusi, tas būs brīnišķīgi. Nāciet ar labu garastāvokli, un gan jau viss būs forši.»

Ainārs Ančevskis un Līga Zelģe arī spēlē godprātīgi – un arī diemžēl ne pārāk interesanti. Viņu līdzekļu arsenālā ir paņēmieni, kā spēlēt šādas lomas, un tie arī tiek likti lietā. Vai izrāde vēl var iespēlēties? Zināmā mērā noteikti var, taču diez vai tā var pārvarēt autora paštīksmināšanos par savu asprātību, kurā daļai joku šķiet beidzies lietošanas termiņš un visiem četriem varoņiem ir minimāli ieskicēta biogrāfija.

Pēdējos gados teātra izklaides segments Latvijā ir pārliecinoši pārvirzījies uz producentu kompānijām, kas gan lielākoties, bet ne vienmēr iestudē jau iepriekš tulkotas lugas. Nav tā, ka kvalitātes komēdijas no valsts kapitālsabiedrību repertuāra būtu skaužamas, – ar noteikumu, ja tās ir iestudētas tiešām asprātīgi. *Intīmajām dzīvēm* būs iecietīgais skatītājs, kurš daudz ko piedos un piedomās tur, kur aktieri kaut ko nenospēlē. Droši vien teātris šo izrādi vedīs viesizrādēs. To, ka attiecību komēdijas ir pieprasītas, apliecina Mihaila Kublinska iestudējuma *Tik mīla vien* turēšanās repertuārā (tiesa, Aktieru zālē) kopš 2008. gada un izpārdota viesizrāde nupat Liepājas teātra Lielajā zālē. Pašreizējā formā Ināras Slucikas iestudējums tomēr atstāj diezgan pliekanu pēcgaršu, jo neatbild uz jautājumu, vai tam, izņemot kases pildīšanu, ir jebkāds mērķis. ■

INTĪMĀS DZĪVES

Nacionālajā teātrī 13.–29.V

Bilētes *Bīešu paradīzes* tīklā EUR 19–45